

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

Nr 48.

Stockholm 10 December 1908

1:a årg.

Prenumerationspris: 1/2 år... kr. 4:50 1/2 år... kr. 2:50 3/4 " " " 3:50 1/4 " " " 1:25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgifvare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid Kl. 1—2. Stockholm 1908, Aftonbladets tryckeri.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjl per gång 10:-- Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	--	---	--

Efter tio år.

Den, som en måndagsafton i Stockholm beger sig till Kungsholmsgatan 26 eller påföljande måndag vid samma tid, efter att ha vågat sig uppför Söderbackarna, hamnar vid Åsögatan 79—81, mötes vid inträdet i någon af de nämnda lägenheterna af en hemtreflig och tilltalande syn. I en festligt upplyst samlingsal står ett dukadt tébord, och unga kvinnor — ofta uppgående till ett 40-tal och därutöfver — intaga här under gladt samspråk sitt aftonté. De göra ett så godt intryck, dessa unga, de allra flesta förefalla sympatiska och behagliga, och inlåter man sig i samtal med dem, märker man en förfining i ordets bästa mening, som hos den besökande åstadkommer en känsla af verklig tillfredsställelse.

Snart är tédrickningen undanstökad, bordet dukas af, och en unison sång uppstämnes, eller och sjunger någon vid samkvämet medverkande tillfälligt gäst en med lifligt bifall mottagen sång. Följer så ett föredrag i något allmänbildande eller direkt socialt ämne, och man iakttar med glädje den uppmärksamhet, det intresse, som åhörarna härunder ådagalägga. Kanske är det just den kvällen, då vi göra vårt besök, någon särskildt aktuell fråga som behandlas, och måhända

inträffar det just då, att någon af de unga flickorna håller ett af liflig diskussion åtföljdt inledningsföredrag. Efter den mera »officiella» delen af afton-samkvämet följer ånyo sång, och ej sällan avslutas det hela med några glada lekar. Omkring kl. 1/2 10 skiljs man åt, efter hvad det vill synas, mycket belåten med sin afton.

Den med förhållandena obekanta frågar sig ovillkorligen, om man här haft att göra med seminarister eller unga kvinnor af liknande kategori. Men på dörren till tamburen läser man i tydliga bokstäfver på en skylt orden »Hem för arbeterskor» — och ovissheten skingras med ens.

Det var för tio år sedan, den 1 oktober 1898, som det första lilla hemmet på Kungsholmen öppnades för de första tio hyresgästerna. Tio år; det är ju en jämförelsevis ringa tidrymd, och dock, hvilken intensitet har ej utvecklats i arbetet på det sociala lifvets område, hur mycket har ej medhunnits, hur många reformer af olika beskaffenhet ha ej genomförts. Många viktiga samhällsfrågor, exempelvis bostadsfrågan, vänta dock allt fortfarande på sin lösning, men när man ibland känner sig frestad att misströsta vid tanken på den myekna nöd, som i det hänseendet

Gerda Meyerson.

ännu alltjämt är rådande, gör det godt att hvila tanken vid en institution sådan som föreningen Hem för arbeterskor, som den 26 november firat sitt tioårsjubileum och som under alla de år som gått varit i tillfälle att åt mången ung kvinna skänka den lycka och glädje, som ett godt hem medför.

För att förebygga inneboendesystemets faror och bereda ensamstående, företrädesvis unga kvinnor af arbetsklassen en billig och hemtreflig bostad var det som hemmet på Kungsholmen grundades. Redan åtskilliga år förut hade själen i detta företag, fröken Gerda Meyersson, tillika med några vänner börjat anordna aftonsamkväm och undervisningskurser för arbeterskor, för hvilka tillfällen till bildande förströelser då ej voro så talrika som hvad nu för tiden är fallet. Sedermera uppstod tanken att kunna utvidga denna verksamhet och att samla de unga kvinnorna i ett för dem anordnat trefligt hem. Till betryggande af företagets ekonomi grundades föreningen Hem för arbeterskor, som genast vann liflig tillslutning, något som bidrog att inge styrelsen den förhoppningen, att flere sådana hem för arbeterskor med tiden skulle kunna uppstå i olika stadsdelar i Stockholm.

Huru har nu denna förhoppning gått i fullbordan? Den 1 febr. 1901 öppnades hemmet vid Åsögatan, afsedt för 24 hyresgäster; hemmet vid Kungsholmsgatan har vid olika tillfällen högst betydligt utvidgats och rymmer nu 37 personer, hvarjämte man har förhoppning att inom en snar framtid kunna öppna ett tredje hem för 30 arbeterskor. Till detta hem hafva stadsfullmäktige utlofvat ett årligt bidrag af 2,000 kr.

Föreningens verksamhet afser ej att hänföras till »välgörenhetens» område, hvarför en arbeterska för ett af två eller tre deladt rum jämte tillgång till samlingsrum och kök betalar en summa af lägst 6.50, högst 8.50 pr månad. Alla rummen äro nätta och prydliga och tillräckligt rymliga för att bereda tre personer en treflig bostad. Gemensamma måltider äro ej anordnade; hvar och en hyresgäst får efter behag tillreda sin måltid i köket. Hvarje måndag hålles turvis aftonsamkväm i hvart och ett af de båda hemmen, hvar-

jämte för alla hyres- och samkvämshäster anordnas julfest och om våren en utflykt i Stockholms omgifningar.

För att bereda arbeterskorna tillfälle att för billigt pris kunna vistas en tid på landet har för dem anordnats ett sommarhem, till hvilket bidrag skänkts af några medlemmar i föreningen Hem för arbeterskor.

Det är en vacker och gagnande verksamhet föreningen efter tio år kan se tillbaka på. Hur mycken hjälp har ej beredts åt många unga kroppsarbetande kvinnor, hur mycket af värme och solsken har ej under denna tid ingjutits i deras ej sällan enformiga, glädjefattiga hvardagslif. Men må till sist nämnas några ord om henne, som grundat hemmen för arbeterskor och som med så mycken hängifvenhet och energi ständigt arbetat på att höja arbeterskornas ställning i andligt och materiellt afseende. Fröken Gerda Meyersons arbete har som bekant ej inskränkt sig till här berörda vackra och storartade verksamhetsområde. Såsom styrelsemedlem af Centralförbundet för Socialt Arbete (C. S. A.) har hon outröttligt arbetat på att bland olika samhällsklasser söka sprida social upplysning, och hennes föredrag, broschyrer och tidningsartiklar, berörande olika grenar af det sociala arbetet ha tvifvelsutan bidragit att öppna ögonen på mången, som dittills stått oförstående och likgiltig för dylika frågor. Den erfarenhet hon under sin mångåriga verksamhet bland arbeterskorna förvärfvat har gjort henne särskildt lämplig för ett dylikt upplysningsarbete, och »hemarbetsutställningen», om hvars ordnande hon haft förtjänsten, har bidragit att kasta ett klart ljus öfver de arbeterskors ställning, hvilka mottaga hemarbete, för hvilket de erhålla ytterst ringa betalning.

Genom sitt mångskiftande, outröttliga arbete på olika områden har Gerda Meyerson gjort en rik insats i vår tids sociala utveckling, och därför må efter de tio år som förflutit sedan det första arbeterskehemmets öppnande, till henne uttalas ett tack och en önskan om fortsatt framgång och välsignelse i sträfvet för medmänniskors väl.

CLARA WAHLSTRÖM.

Kvinnornas rösträtt och landtdagen i Finland.

I oktoberhäftet af Statsvetenskaplig tidskrift, utgifven af prof P. Fahlbeck, har jag läst ett uttalande om kvinnorösträttens inverkan på landtdagsvalen i Finland, hvilket kommit mig att omedelbart gripa till pennan. Ett lämpligare tillfälle att uppfylla mitt löfte till *Dagnys* redaktion, som vänligen önskat min medverkan för tidningen, har jag icke kunnat få. Ty det i afdelningen »Strödda meddelanden» i oktoberhäftet af Statsvetenskaplig tidskrift införda uttalandet om *De finska valen och kvinnorösträtten*, undertecknad

af P. F., således af tidskriftens utgifvare, ger mig osökt något att skriva om.

Efter en öfversikt af partiernas ställning inom den landtdag, som hos oss framgått ur de senaste valen 1908, konstaterar P. F. i sitt meddelande endast mindre väsentliga förskjutningar. Som känt upplöstes kamraren i våras, hvarefter nya val påbjödos och försiggingo d. 1 och 2 juli. Genom dessa ha suometarianerna eller det gammalfinska partiet förlorat fem platser och agrarerna en, medan socialisterna vunnit

tre, det ungfinska partiet två och svenska folkpartiet en. Han anser omflyttningen icke äga betydelse i annat afseende än att den innebär en förstärkning af socialisternas ställning. De tre platser, socialisterna vunnit genom årets val, i hvilka deltagandet dock var mindre än i de första valen, utvisa, att socialisternas oerhörda röstöfvervikt vid de första valen icke berodde på tillfälligheter utan återspeglar faktiska förhållanden.

»Det är», fortsätter P. F., »intressanta lärdomar, man här af kan hämta — först och främst rörande *socialismens allmänna genesis* och för det andra beträffande *kvinnornas rösträtt*.»

Han påpekar, att socialismen i Norden har ett annat ursprung än i de stora industriländerna med deras skarpa motsättningar mellan masselände å ena sidan och stora rikedomar å den andra. I Skandinavien liksom i Finland är, säger han, dess »fader jämlikhetstanken och dess moder oupplysta och omogna hjärnor, i hvilka denna nedlagts». Tidens stora dröm är »den abstrakta jämlikheten», och i samhällen, där individen äger stor rörelsefrihet men den inre mognaden ej svarar emot denna förmån, för den tanken öfver till socialismen med alla dess lysande förespeglingar.

»Och nämnda förutsättningar» — jag måste här ordagrant citera P. F. — »finnas i rikt mått i Finland — med dess svaga statsmakt, stora borgerliga frihet och nu rösträtt för hela den stora massan af omogna män och framför allt kvinnor.

Ty detta är den andra lärdomen, vi hämta af dessa siffror. *Kvinnorna rösta öfvervägande på socialister*. Härför utan skulle den ofantliga öfvervikten för socialdemokraterna icke kunnat komma till stånd. Men det är intet förvånansvärdt, om man betraktar socialismens ofvannämnda ursprung i Finland. Det är nämligen ingen tankegång, af hvilken kvinnorna så lätt suggereras som af den nämnda jämlikhetstanken. Den utmyntas i slagorden »likhet är rättvisa» och »olikhet är orättvisa», och för dem faller den kvinnliga intelligensen till fota äfven hos kvinnor med hög bildning. De nämnda slagorden tala nämligen mer till hjärtat än till förståndet, och för det ser kvinnan ej alls de orimliga konsekvenser som de innebära.

När därför socialisterna på sin röstsedel sätta valspråket 'lika rätt för alla' o. d., så taga de kvinnornas röster flockvis. Icke blott arbetarehustrurna och fabriksflickor, utan alla tjänsteflickor, butiksbiträden, folkskollärarinnor m. fl., följa tanklöst denna lockelse. 'Det är icke rätt att några ska vara herrskap och ha det bra, medan den stora mängden får släpa och slita. Lika rätt för alla — det är rättvisa, och rättvisan ska man följa. Det vore obarmhärtigt annat.'

Så ungefär går resonnemanget. Men det kommer att göra det finska socialdemokratiska partiet stort och starkt, äfven sedan torparefrågan genom en passande arrendelagstiftning blifvit löst och i öfrigt för arbetarna gjorts, hvad med Finlands tillgångar kan göras.

Ty så resonnerar kvinnorna, och de äro flertalet. Den kvinnliga rösträtten för med psykologisk nödvändighet till en ofantlig förstärkning af det socialdemokratiska partiet».

Vid läsningen af detta meddelande om oss kvinnor här i Finland, häpnar man och frågar: hvarifrån har P. F. denna kunskap? Förgäfves söker man några bevis, i stället för sådana finner man en konstruktion af kvinnopsykologi i allmänhet och därefter, på grunden af denna, en försäkran, att saken förhåller sig så och icke annorlunda.

Det finns knappt något försåtligare än sådana meddelanden från främmande land för läsare, som icke kunna vara förtrogna med de skildrade förhållandena. Den kvinnopsykologi, som ur vissa gifna förutsättningar af hvad man anser känneteckna kvinnans tanke- eller känslolif, konstruerar ut, hvad *hon* (således alla kvinnor!) i ett eller annat fall nödvändigt måste göra, är ock en försåtlig sak. Vid hvarje landvinning kvinnorna gjort inom samhällslifvet, ha de haft att kämpa emot just sådana s. k. psykologiska lagar som mångdubblat svårigheterna. Man må endast erinra sig all den psykologiska djupsinnighet, som utvecklades t. ex. för att hindra kvinnans myndigblifvande eller systemens lika arfsrätt med brodern och som förefaller en nutida läsare högst kuriös och löjväckande, när dessa »documents humains» någon gång dragas fram ur det dam tiden höljt dem i.

På grund af den betydelse P. F:s utsago kan tillmätas i Sverige, är jag rädd för att detta meddelande om de finska kvinnornas ställning till socialismen snart måhända finge gälla som en fastslagen sanning och med lätthet kunde vändas som ett farligt vapen mot de svenska kvinnornas beundransvärda rösträttsarbete.

Det är därför jag ropar till Sveriges kvinnor ett gif akt! samt ber att också få lämna några upplysningar om kvinnornas rösträtt i Finland.

Det gäller först och främst, så snart frågan är om rösträttens utnyttjande hos oss, att hålla i minnet att *omröstningen är hemlig*.

Vid valtillfället har man på allt vis sökt trygga den röstandes rättighet i det afseendet. Hvarje bord är omgifvet af en skärm, så att ingen obehörig blick kan utforska, huru det röda strecket på valsedeln drages. Valsedeln hopvikes, innan den afstämplas, och den röstande bör själf nedlägga den i urnan. En valsedel med namnunderskrift kasseras.

Häraf följer med nödvändighet, att ingen vet eller någonsin kommer att veta, huru kvinnorna röstat.

Det finnes emellertid synpunkter, som på sannolikhetens grund kunna omnämnas, och det är några sådana, som här skola framhållas med en upprepad påminnelse om, att några bestämda påståenden aldrig kunna styrkas med fullgiltiga bevis.

Det statistiska material, som insamlats angående valen, har ännu icke fullständigt bearbetats. De enda statistiska uppgifter jag därför kunnat få, äro några siffror från Nylands valkrets.

Enligt dessa utgjorde vid de första valen år 1907 samtliga röstberättigade i valkretsen 159,336 personer, af hvilka 85,939 kvinnor och 73,397 män.

Af dessa röstberättigade deltog inalles 116,675 personer i valen, men huru många af dem som voro män, huru många kvinnor, blef icke antecknad.

Vid valen i juli 1908 antecknades särskildt, om rösterna afgåfvos af manliga eller kvinnliga väljare, och siffrorna ställde sig därvid inom Nylands valkrets på följande vis:

Männen afgåfvo 52,742 röster, eller 73,2 proc. af alla röstberättigade män deltog i valet. Af kvinnor afgåfvos 55,499 röster eller i procenttal 65,4.

Slår man tillsammans de af männen och kvinnorna afgifna rösterna, får man 108,241 röster. Af dessa afgåfvos 38,957 för socialisternas listor, och ur valet framgingo 9 representanter för socialisterna.

Om man nu kunde tänka sig något så orimligt, som att *alla* dessa röster för socialisternas listor afgifvits enbart af kvinnor, så skulle i alla fall ett betydande öfverskott af kvinnoröster fått öfverföras till de borgerliga partierna. Men på hvem skulle i så fall valkretsens talrika manliga socialister röstat? Ty att socialismen hos oss icke öfvertagits ensamt af kvinnorna, därom talar mycket kraftigt en daglig erfarenhet, inom vårt samhällslif påminnas vi oupphörligt därom. Hela vår socialistpress är ett talande vittnesbörd, och som ytterligare ett påtagligt, välkändt faktum kan nämnas den vidt utbredda, stora organisation, som kallade sig »röda gardet», och som visserligen för någon tid sedan formellt upplöstes, men tänkesätt torde icke förändras genom påbud.

Det proportionella valsätt, som hos oss blifvit infördt, förutsätter en stark partiorganisation och fordrar sträng disciplin. Hvarje röst inom ett stort valförbund betyder något, medan enskilda röster *utom* valförbunden helt enkelt få betraktas som bortkastade. Och erfarenheten från våra två val har äfven lärt, att små valförbund kommit till korta.

Våra politiska partier ha därför nedlagt mycket arbete på sin organisation. Kvinnorna ha ifrigt deltagit i detta organisationsarbete. De ha icke visat sig vara mindre lifaktiga partimedlemmar än männen. I partiernas valförberedelser och agitationen före valen ha kvinnorna ifrigt tagit del. Skulle de inom något parti dragit sig undan, hade otvifvelaktigt klander hörts, men intet sådant har försports. Ett tydligt bevis för att kvinnorna anslutit sig till de existerande politiska partierna måste väl det faktum gifva, att intet särskildt kvinnoparti bildats.

Som ett bevis för att kvinnornas rösträtt med »psykologisk nödvändighet» för till ofantlig förstärkning af det socialdemokratiska partiet, anser P. F. slutligen valet af kvinnliga representanter vara. Han säger: »Äfven valet af kvinnliga representanter är i detta hänseende liksom för öfrigt i andra (den starka ökningen) betecknande».

År 1907 voro af landtdagens 200 representanter

19 kvinnor, och ur det andra valet 1908 framgingo 25 kvinnliga folkombud. Af ökningen komma 2 på svenska folkpartiet och 4 på socialisterna. Ingen kan på allvar antaga, att de två kvinnliga representanterna inom svenska folkpartiet haft något att skaffa med socialistiska tendenser hos väljarna, ty våra svensk-talande socialister rösta icke med svenska folkpartiet. De ha anslutit sig till de finsktalande socialisterna och ställa upp sina kandidater på dessas listor.

Hvad beträffar socialisternas tillskott af 4 kvinnliga representanter, må man minnas, att socialisterna vid årets val eröfrade tre nya platser. Inom socialisternas led är skillnaden mellan männens och kvinnornas allmänna insikter och kunskaper öfver hufvud taget mindre än inom andra samhällslager. Bristen på kunskaper gör sig gällande så väl hos deras manliga som kvinnliga folkombud. Och måhända äro äfven de socialistiska kvinnorna mera energiska än öfriga partiers i sina ansträngningar att genomdrifva sina kvinnliga kandidaters val.

Det ges här hos oss en uppfattning om de olika partiernas styrka i förhållande till hvarandra, hvilken uppfattning jag visserligen delar, men för hvilken jag ju icke kan gifva något annat bevis, än att jag hört den uttalas både af män och kvinnor, hörande till olika politiska partier. Enligt den antar man, att partiernas styrka i landtdagen skulle vara nära nog densamma, ifall kvinnorna *icke* ägde rösträtt.

I händelse P. F. sagt, att när socialisterna på sin röstsedel sätta »lika rätt för alla», taga de *okunniga och fattiga människors röster flocktals*, så hade däremot med stöd af erfarenheten från våra två val ingenting kunnat invändas. Socialisternas häftiga, hänsynslösa och energiska agitation, deras glänsande löften och förespeglningar och den allmänna folkbildningens låga ståndpunkt hafva i vårt land, där allmän rösträtt i vidsträcktaste grad blifvit införd, utan att ens skolplikt dessförinnan existerat, ledt till socialisternas maktställning i landtdagen.

Men P. F:s meddelande, att kvinnorna i Finland öfvervägande rösta med socialisterna och att deras rösträtt sålunda fört till en »ofantlig förstärkning af det socialdemokratiska partiet», förblir ett obevisadt påstående, som är föga värdigt en vetenskapsman.

Helsingfors d. 20 nov. 1908.

HELENA WESTERMARCK.

Vaksamhets hem i Stockholm för genomresande unga kvinnor.

Sedan fyra år tillbaka har föreningen Vaksamhet här i Sverige verkat för samma mål, som det stora internationella förbundet för den hvita slafhandels bekämpande satt sig före, och föreningen utgör äfven ett led i detta internationella förbund. Genom föredrag i olika delar af landet har föreningen verk-

samt bidragit till att sprida kunskap om de bedröfliga förhållanden och de faror som hota unga platssökande kvinnor i utlandet och de stora världsstäderna, och genom föreningens byrå i Stockholm hafva upplysningar och råd meddelats. Ett önskemål, som emellertid sedan länge uppställts inom föreningen i Stockholm, har varit att kunna anordna en tillfällig, billig tillflyktsort för genomresande unga kvinnor, något i väg med de »hospizer», som finnas så talrikt i utlandet. Idén har nu ändtligen kunnat realiseras, och onsdagen den 2 december öppnades »Vaksambets hem» vid Mosbacketorg 6.

När man gått upp för de två trapporna i det trefliga gamla huset och tamburdörren öppnats däruppe, slår genast en stämning af hemfrid och ro emot en. Till den stora rymliga tamburen stå dörrarna öppna från ett par af rummen, och väl inne i dem får man en ännu starkare känsla af lugn och hemtrefnad. Hörnrummets hvitlackerade pinnmöbel och de hvita, rutiga allmogegardinerna gifva något af stämning från prästgård på landet — rent, enkelt och gladt. Men genom fönstret går blicken ut öfver den vackraste Stockholmsvy. Inramad af husen vid hissbrons slut ligger som utskuren en bit af det underbara panorama, som breder ut sig därnedanför Söders höjder.

De första två rymliga, vackra rummen med två bäddar i hvardera äro beräknade för mera bemedlade ensamma kvinnor, som från landsorten komma till Stockholm på genomresa eller någon kort tids vistelse. Priset är för dessa 2 kr. pr dag. I de två andra, något mindre rummen finnas äfven tvänne bäddar i hvardera. Priset där är 1 kr. Dessa rum äro afsedda för tjänstflickor eller platssökande af samma kategori. Här har man tänkt sig kunna anordna ännu ett par bäddar, när så skulle blifva nödvändigt. Rummen komma att afdelas med skärmar.

Innanför det rymliga köket ligger tjänarinnans rum, där en liten treflig mekanisk mangel, en skänk till hemmet, på intet sätt vanpryder sin plats. Förutom dessa rum finnes ännu ett, som bebos af föreståndarinnan, fröken Thyselius.

Frukostar, bestående af kaffe och bröd, samt, om så önskas, gröt och kallskuret kommer att mot ett pris af 25, 40 à 65 öre tillhandahållas. Äfven té på kvällarna, när så önskas.

Nu står det nya hemmet färdigt och väntar på sina första gäster. Att det skall komma att fylla en mission, står ju klart. Men för att kunna göra detta fordras också ett verksamt och stödjande intresse från allmänhetens sida i ekonomiskt hänseende. Att detta icke skall uteblifva, kan man väl hoppas och räkna på.

Det kan vara på sin plats att i detta sammanhang nämna, att en systerförening bildats i Göteborg, som visat sig särdeles lifskraftig och räknar ett stort antal medlemmar, samt att den i dagarna äfven öppnat ett hem för genomresande unga kvinnor.

Utlandet.

Den kvinnliga rösträttsfrågan i England.

På ett af liberala kvinnoförbundet anordnad möte har finansministern Lloyd-George hållit ett, i synnerhet i början, af den kvinnliga rösträttens anhängare upprepade gånger med lefverop afbrutet tal. Han lofvade däri, att i regeringens valreformförslag skulle upptagas en bestämmelse om kvinnans rösträtt. Om öfverhuset förkastade denna bestämmelse, skulle den upptagas på regeringens program vid eventuell vädjan till valmännen. En parlamentsupplösning vore ej så nära förestående, som många tycktes tro.

Tysklands första kvinnliga bostadsinspektör.

I storhertigdömet Hessen har, med anställandet af d:r Else Conrad från München såsom bostadsinspektör i Worms, början gjorts till användande af kvinnor på dylika poster i Tyskland. Storhertigen lär själf med stort intresse följt de i England gjorda försöken med kvinnliga bostadssinspektörer samt ifrat för anställandet af sådana i Hessen.

Federationen i Schweiz.

I Schweiz bildades den 10 september i sammanhang med det då hållna federationsmötet i Genève en nationell schweizisk gren af den internationella abolitionistiska federationen. Hittills har endast existerat en enskild förening i Genève, då Genève är den enda stad i Schweiz, där reglementeringssystemet gäller. På senare tid har emellertid i hela Schweiz en stark opinion mot reglementeringen bildats, och som förslaget till den nya strafflagen innehåller en del viktiga bestämmelser i sedlighetsfrågor, ansågs det af särdeles vikt att nu få till stånd en allmän nationell sammanslutning, som kunde verka för en enhetlig agitation i abolitionistisk riktning.

Madame Curie professor i fysik.

Madame Curie, som delvis har äran af att ha upptäckt radium, har enligt hvad parisetidningarna berättat, fått professorsstolen i allmän fysik vid Faculté des Sciences i Paris. Hennes utnämning till denna post har väckt allmänt bifall både i Frankrike och annorstädes. Madame Curie har genom sin vetenskapliga verksamhet lämnat prof på en outtröttlig arbetskraft, som icke låter afskräcka sig af några hinder, och på en orubblig tro på sin vetenskap. Med en exempellös energi har hon lefvat ett lif uppfyllt af träget arbete, till dess hon slutligen tillsammans med sin nu aflidne man vann ära och ryktbarhet. Som bekant har Nobelpriset tilldelats de båda makarne.

Våra ärade prenumeranter

uppmannas att i god tid under december månad förnya prenumerationen, så att intet afbrott i postbefordringen skall behöfva uppstå. Vi uppmana äfven värdsammast alla vänner och intresserade af Dagny att verka för tidningens spridning i så vida kretsar som möjligt under det kommande året.

”Agneta Horns lefverne.”

Utgifvet af Ellen Fries och Sigrid Leijonhufvud.

Fur skall allmänheten känna det att åter få se Ellen Fries' namn, åtta år efter hennes död, på ett nyutkommet arbete, det tredje i ordningen af hennes posthuma alster? Sannerligen är det icke något af lifvets seger i detta — åter en påminnelse om att en rik och af fosterlandskärlek brinnande ande trotsar döden och alltjämt har något att gifva, något att säga till oss kvarlämnade.

lagor åt »Ransäter», skall sörja för om möjligt ännu större åtgång åt denna i vår litteratur absolut enastående bok, som genom den inblick den ger i 1600-talets hemlif och hvardagspråk också för historieundervisningen är ett fullkomligt »gefundenes Fressen». Jag har själf sett gymnasister vrida sig af skratt åt Agnetas tragikomiska upplevelser i slynåren, och jag har fröjdats mången fullvuxen med både den dråpligt

Sigrid Leijonhufvud.

Ellen Fries.

Alltsedan Ellen Fries i Uppsala universitetsbibliotek på 80-talet hittade det dyrbara originalmanuskriptet till »Agneta Horns lefverne», den äldsta kända själfbiografi af en svensk kvinna, var det hennes lifliga önskan att låta det komma till allmänhetens kännedom. Några utdrag ur den unika boken trycktes också i Dagny för 1886 och spridde stor glädje bland dess läsekrets, men alla försök att få den fullständigt utgifven strandade på förläggarbetänkligheter mot det stundom drastiska, gammaldags grofkorniga innehållet. Efter Ellen Fries' död lämnade hennes mor till under-tecknad den med anmärkningar försedda afskriften, och efter någon öfvertalning hamnade papperen hos den härtill utom allt tvifvel kompetentaste af alla våra arkivforskare, Sigrid Leijonhufvud. Utgifvandet mötte nu inte längre någon svårighet; de senare årens erfarenhet har för längesedan öfvertygat förläggarna om memoarlitteraturens popularitet hos allmänheten. Och nu hoppas jag, att den publik, som skaffade tre upp-

burleska humorn och den just genom sin stora enkelhet rörande skildringen af innerlig lycka och djup sorg.

Axel Oxenstjernas dotterdotter och Gustaf Horns dotter borde redan genom sin ställning och sina släktförbindelser kunna intressera folk, hvartill kommer, att hon bland sina upplevelser kunde inränga sådant som trettioåriga kriget och Karl X:s polska fälttåg. Men här finns dessutom åtskilligt, som bör kunna locka till och med den historiskt föga bildade och föga intresserade allmänheten, här finns en konkret detalj-skildring, ett sprittande lif, ett humör och en koncentrerad känsla, sådana man ytterst sällan finner förenade i en person. Om hon lefvat i våra dagar, skulle Agneta Horn blifvit en diktare af rang; nu blef hennes lefnad i stället en saga, bräddfyllt af jubel och ve, tills hon vid 26 års ålder som en af »hjärta högt bedröfvat och förlåten änchia» skildrar sina »hjärtans hårda sorger och vedervärdighet». Det var under dåvarande omständigheter naturligt, om hon företrädes-

vis erinrade sig skuggorna; hennes goda lynne och briljanta skildrarförmåga har i alla fall tillräckligt sörjt för, att också solsidan kommit med, eller som hon själf i tiden kallat det: »huru Gud alltid hulpit mig med ett godt tålmod igenomgå alla mina vedervärdigheter».

I själfva verket hade hon då 16 långa år kvar att genomleva »i denna tunga och mödosamma världen», sedan hon förlorat sin enda glädje i lifvet. Född 1629 under kriget i Tyskland och gift 1648 med Jakob De la Gardies systerson, sedermera öfversten Lars Kruus, som afled under polska kriget 1656, lefde hon sedan — underbart nog för 1600-talets förhållanden utan att gifta om sig — som härskarinna till Sätuna och Fånö i Uppland, Häringe i Södermanland och Ljung i Östergötland, förutom gårdar i Finland och Livland. Hennes son blef ryttmästare vid Otto Vilh. Königsmarks regemente och hennes döttrar gifta med Karl XI:s och reduktionens båda stormän, Fabian Wrede och Klas Fleming; något som modern dock icke hann upplefva, då hon nämligen dog redan 1672, vid endast 42 års ålder, tidigt bruten af alla de vedermödor som en svensk adelsfru under vår storhetstid i regel hade att upplefva. Det säger sig själf, att den först så käcka och odygdiga, sedan så hängifvet älskande och sörjande Agneta Horn, slutligen på äkta 1600-talsmanér förvandlas till en rustande och rifvande herrgårdsfru med landtbruk, spannmålsaffärer och omsorger af alla slag, ända till omsorgen om de två skålpund fiskben, som tillhörde de båda små döttrarnas klädningar! Vi ha redan sett Ebba Brahes strålande ungdomspoesi förbytt i dylik prosa, så vi ha ingen anledning att därvidlag förvånas öfver Agneta Horn.

Ellen Fries hade hunnit skriva en biografisk inledning och afslutning till Agnetas manuskript, men dessa ha nu blifvit väsentligen kompletterade genom Sigrid Leijonhufvuds forskningar i privata arkiv, hvarur framdragits bl. a. åtskilliga ytterst belysande bref, som i allo bekräfta den bild Agneta själf ger af sina glädjemöden och vedermödor. Af pietet mot Ellen Fries' arbete har fröken L. icke velat insätta dessa bidrag i afslutningen utan sammanfört dem i ett tillägg, försedt med hänvisningar till vederbörliga sidor i texten. På visst sätt är detta skada, ty jag misstänker starkt, att den tankelataste — och största — delen af allmänheten inte kommer att gitta slå upp detta med finare stil tryckta tillägg och alltså kommer att gå miste om några af bokens allra bästa godbitar. Här presenterar sig emellertid i ett bref till Gustaf Horn den omanlige »Sparren», som Agnetas släkt, »henne till stor plåga och vedermöda», ville gifta bort henne med och som hon inte kunde bli kvitt, förrän hon slängde en slef med kokande vax efter honom i flere personers närvaro. Här finna vi i ett skämtsamt, öfverraskande modernt hållet bref till »min Agnethin» från hennes unge morbror, Karl X:s blifvande rikskansler, Erik Oxenstjerna, som hjälpt Agneta att bli af med »Sparren» och som nu i gengäld begagnar sin

systerdotter som postillon d'amour. Här finna vi ett litet sirligt barnbref från Agneta själf till den store morfadern, som hon sytt en »örespung» åt, och först och sist få vi en lifslevande förklaring på Agnetas fasa för sin mycket hårda »farbrors-hustru» i form af ett barskt bannbref från denna själf, fru Ebba »Läienhufe», som hon skrifer sig — »vänligen och kärligen». Vi finna också några ur Axel Oxenstjernas brevväxling aftryckta bref från mågen Gustaf Horn, där den store fältmarskalken visar sig som en omsorgsfull pappa i detalj styrande med sin dotters brudkörtlar af »ritad atlas och oskuret sammet» — någonting annat än på den tid, då han var i fångenskap i Tyskland och hon fick gå »pjaltot» och i »lappota kläder», som hon själf säger!

Men nu skall jag inte skvallra om mera af de härligheter »Agneta Horns lefverne» har att bjuda. Tyvärr har icke Sigrid Leijonhufvud, trots flitiga efterforskningar lyckats finna något porträtt af författarinnan, men vi se henne framför oss ändå. Korkskrufslöckar veta vi, att hon hade, och som liten och mager med spelande bruna ögon, tjufpojksaktiga och ändå varma, vill jag helst föreställa mig henne. Kära Agneta Horn, det är nog inte många svenska kvinnor gifvet, att som du efter tvåhundra-trettiosex år få stiga upp ur grafven för att glädja sena tiders barn. Men ditt minne har också kommit i de allra bästa och mest pietetsfulla händer. Och du ger som få ett koncentreradt intryck af vår korta storhetstids lycka och sorg, af dess sunda kraft och mod att lefva, äfven när det var som svårast.

LYDIA WAHLSTRÖM.

När begreppen klarna.

Ja, så tror jag öfverskriften får lyda till en enkel beskrifning af en storartad fest, som Göteborgs F. K. P. R. anordnat söndagen 22 nov. i Coldinordens sal.

Ty af allt vackert, som bjöds, måste först nämnas en liten pjäs med detta namn, enligt programmet bagatell i två scener, författad af fru Frigga Carlberg och spelad af medlemmar i Göteborgs F. K. P. R., plus en manlig vän till föreningen. Då det väl är första gången, som scenen användts i direkt agitationssyfte för kvinnans politiska rösträtt, kan det antecknas som efterföljansvärdt för de F. K. P. R., som därtill ha resurser. I synnerhet som fru C. ställt stycket till rösträttsföreningarnas förfogande, och Göteborgs F. K. P. R. ämnar låta trycka det som flygblad.

Succéen var obestridlig. Att tendensen har en berättigad plats på scenen konstaterades ännu en gång. Men det skall naturligtvis, som nu, vara tendens i en rolig form, kvick och slående och full af godt humör.

I stycket göra vi bekantskap med doktor Brandtzow, som tillhör en gammal familj och har nedärfda be-

grepp om t. ex. kvinnans uppgift i lifvet — äkten-
skap och ingenting annat. »Själfförsörjande kvinnor»
låter i hans öron lika onaturligt som själfförsörjande
blommor. Hans hustru, fru Olga, har tagit intryck
af sin bästa vän, fröken Karin Bäck, kvinnosakskvinnu,
och delar inte mannens åsikter med afseende på kvin-
nornas ställning. Dr B. ser ogärna sin hustrus vän-
skap för fröken Bäck. Han är rädd, att fröken Bäck
inflytande skall ha menlig inverkan på deras äkten-
skapliga lycka. Karakteristiskt är hans yttrande till
Olga: »Du skall inte tänka, det klär dig inte alls, det
är jag, som tänker för oss båda».

Dr B:s far dör, och eftersom den gamla familjens
principer ej tillåtit, att hans fyra döttrar uppfostrats
till själfförsörjande kvinnor och fadern ej lämnat nå-
got efter sig, stå de nu alldeles blottställda. Deras
enda utväg är att anta Brandtzows inbjudan att bo hos
dem. Den ena systemen har varit förlofvad med en
löjtnant, men då det visar sig, att hon ingen förmö-
genhet har, bryter han förlofningen. Systrarnas an-
komst till det Brandtzowska hemmet erbjuder flera
mycket roliga poänger. Den yngsta af systrarna, frö-
ken Elsa Brandtzow, afbryter välgörande från de andra.
Hon är anspråkslös och varmhjärtad och vill bli nå-
got nyttigt.

Näväl, när dr B. ser sitt förut så lugna och tref-
liga hem vanställdt af systrarnas nycker och inte
minst af allt bagage de medfört, blir han fundersam.

Så småningom blir det klart för honom, att fa-
dern begått ett fel, då han ej gifvit sina döttrar till-
fälle att själfva kunna ta sig fram i lifvet i stället
för att behöfva ta emot nådegåfvor af andra.

Och när han och fru Olga lägga råd om, hur de
skola kunna som bäst ställa för de »stackars flickorna»,
hittar doktor B. själf på, att fröken Bäck skall tillkal-
las. Hon är den rätta till att råda och hjälpa i detta
fall. »Hon är praktisk och själfförsörjande».

Som sagdt, stycket gjorde succés, och man ropade
energiskt på författarinnan.

Fru Helen Sjöstedts högstämde prolog, framsagd
af henne själf, gjorde djupt intryck. Den heter »Den
fängslade modern» och är skriven till Sindings skulp-
tur med samma namn.

För öfrigt bjöd programmet på sång och musik
af framstående artister, och minnet af den vackra festen
kan läggas till allt det andra vackra och ljusa, som
den svenska kvinnorörelsen trots allt skänkt oss.

SIGNE WOLLTER.

---

*Utelöpande listor för andelsteck-
ning i Föreningen Dagny torde god-
hetsfullt insändas till tidningens
expedition senast den 15 december.*

Yrkesskola för husmödrar.

Vid Fredrika-Bremerförbundskretsens Malmö—Lund
med omnejd nyligen hållna möte i Lund, framlade
pastor Sam Stadener de synpunkter, som varit bestäm-
mande vid utarbetandet af det kommittébetänkande rö-
rande »yrkesskola för hushållsgöromål», som framlades
vid mötet. Vi återgifva här hufvudpunkterna i ett kort
sammandrag.

Betydelsen af att i den kvinnliga uppfostran inginge
undervisning i hushållsgöromål har sedan åtskillig tid
tillbaka börjat ingå i den allmänna uppfattningen. Sär-
skildt skulle ju allmogehemmens ekonomi gagnas däraf.
K. m:t och riksdagen hafva också med afseende fäst på
den nytta det skulle medföra, beslutat understödja under-
visning i huslig ekonomi, hvilken skulle anordnas af
vederbörande skoldistrikt. Den s. k. skolköksundervis-
ningen har utan tvifvel redan åstadkommit åtskilligt godt,
ehuru den icke på ett slutgiltigt sätt kunnat lösa frågan.
Bestämmelsen, att barnen skola hafva fyllt 12 år och
skola vara uppflyttade i folkskolans 4:de årsklass, utestän-
ger från denna undervisning just de flickor, som bäst
skulle behöfva densamma, de nämligen, som på grund
af fattigdom tagas ifrån skolan med 3:dje klassen och
då, i vanliga fall, ännu icke äro fyllda 12 år. Men äfven
om förhållandena kunde så ordnas, att alla barnen kvar-
höllos i 4:de klassen, kan man ifrågasätta, om barnen i
åldern 12—13 år äro mogna för förvärfvandet af en verk-
lig insikt i skötseln af ett hems göromål. Lösningen på
frågan vore utan tvifvel en fortsatt undervisning, hvilket
ju äfven försökts inom skoldistriktet, men som icke rönt
någon nämnvärd omfattning, och detta naturligt nog, när
den fortsatta undervisningen icke är obligatorisk.

Därföre hade nu kommittén uttalat som sin åsikt, att
folkskolan kräver en obligatorisk fortsättning af ungdo-
mens undervisning och uppfostran, ordnad i yrkeslinjer
samt förlagd till någon särskild veckodag. Denna fort-
sättningsundervisning skulle hvila på skolplikt till fyllda
16 år. Den skulle i nu föreliggande förslag till stadgar
för skolundervisningen i större städer kunna införas åt-
minstone i den form, att det stode skoldistriktet fritt att
införa densamma i sitt reglemente.

Först när detta sker, kunde frågan om den kvinnliga
ungdomens utbildning i hushållsgöromål anses löst. Sä-
kerligen skulle denna fortsatta undervisning och uppfo-
stran, då den efter någon kort tid inginge i folklifvets
vanor, bringa tillfredsställelse.

K. m:ts kungörelse angående statsunderstöd till un-
dervisning i huslig ekonomi utlofvar redan nu understöd
åt dylik undervisning som anordnas i skoldistrikt, vare
sig i skola eller i särskild anstalt, med flickor ända upp
till 18 års ålder.

Emellertid kan man förutse, att för närvarande i skol-
distrikt, där den fortsatta undervisningen ligger nere,
denna anordning svårligen låter sig tänka. I sådana skol-
distrikt bör intresset småningom väckas till tanke för
insättande af en särskild »Styrelse för ungdomens fort-

satta undervisning och uppfostran», hvilken finge till uppgift att som samhällets organ omhändertaga denna sak. En verksam åtgärd torde vara att, där så ske kan, preparera den allmänna meningen genom inrättande af enskilda anstalter med samma syfte.

Från allmänheten.

»Du gamla, du fria.»

»Hvad de orden innebära borde ju hvar och en hafva klart för sig».

Ja, så kan det tyckas! Men icke desto mindre vill det synas som om de uppfattades ganska olika.

A. W. S. ser i dem uttrycket af »en stormande hänförelse för rätten till frihet». För mig ha de orden företrädesvis betydelsen af en hyllning för vårt fosterland — det bästa uttrycket af våra känslor för detsamma.

Och med denna utgångspunkt ber jag få framställa en fråga, som osökt trängde sig på mig vid genomläsandet af A. W. S. uttalande:

Äro dessa våra känslor i minsta mån beroende af vår politiska rösträtt och arbetet för dess ernående?

Skulle nämligen detta vara förhållandet, då anser jag det arbetet på förhand dömdt, så visst som den kvinnliga rösträttsfrågan — hur betydelsefull den än må vara — dock blott är en liten länk i det stora, för oss alla gemensamma arbetet för vårt lands bästa. Och kunna vi ej känna oss medansvariga i detta arbete och besjälade af de känslor, som uppbära det, redan nu under väntan på rösträtten, så fruktar jag, att det är klen beställdt med den medborgaranda, som just skulle göra oss berättigade till lika medborgarrätt med männen.

Är åter fallet det motsatta — och jag vill ej gärna förutsätta något annat! — hur är det då möjligt, att den sången kan skorras i öronen på någon, som annars älskar den, blott därför att den ljudef på ett opinionsmöte för rösträtten? Hvad skulle öfver hufvud taget kunna gifva oss mera mod att förtröstansfullt begära fulla medborgerliga rättigheter än just påminnelsen om vårt lands urgamla frihet, som väl till märkandes varit ej blott en frihet från utländskt förtryck, utan äfven en sällsynt stor medborgerlig frihet. För öfrigt kan jag ej tänka mig något som hälst politiskt möte — och politisk är ju dock frågan om kvinnans rösträtt till sin innebörd oaktadt de ledande krafternas erkännansvärda beslut att hålla den utanför dagspolikens strider — som skulle förlora på att programmet upptog den sången.

Fullt öfvertygad om, att den uppfattning A. W. S. gifvit uttryck åt ej är allmän inom rösträttsvännernas led, tyckes den mig dock allt för mycket ägnad att framkalla missförstånd af rörelsen för att den skulle få stå oemotsagd i Dagnys insändarespalt.

FREDRIKA.

(Medlem af F. K. P. R.)

Om studie- och rekreationshemmet vid Öresund.

Med anledning af redaktionens anmärkning, att den af kommittén för anordnande af ett studie- och rekreationshem för folkskollärarinnor utarbetade planen »icke vunnit gillande inom alla förbundskretsarna», nödgas jag meddela, att kommittén af skäl som angifves i min artikel icke ännu utsändt sitt förslag till diskussion inom dessa, att åtskilliga ändringsförslag därförinnan kunna komma att af kommittén sanktioneras. Att en och annan af frågan lifligt intresserad krets det oaktadt diskuterar den mera lösligt föreliggande planen, kan ju endast verka glädjande. Men att man redan nu, såsom Malmöföreningen synes ha gjort, fattar afgörande beslut i ärendet — innan man vet något definitivt om planen eller arbetsresultatet — är ägnadt väcka någon häpnad. *Korrekt är det ej.* Det kan se ut som om Malmöföreningen ville, så långt den räcker, förekomma allt intresse för saken, icke blott inom sin egen krets.

Det kan lyckas. Ingenting får man lättare fram i världen än modlöshet. Men studie- och rekreationshemmet skall också fram.

Hälsingborg den 4/12 1908.

NANNY PALMKVIST.

Notiser.

Statsanslag till Rimforsaskolan. Landbruksstyrelsen hemställer hos k. m:t om proposition till riksdagen om ett anslag på extra stat för år 1910 af 4,000 kronor till beredande af statsbidrag åt Fredrika-Bremer-Förbundets landthushållningsskola vid Rimforsa för utbildande af lärarinnor.

Opinionsmöten för det lokala vetot. På de flesta orter i landet höllos under söndagen talrikt besökta opinionsmöten till förmån för det äfven på Frisinnade landsföreningens program upptagna nykterhetskravet: kommunalt veto i fråga om försäljning af alkoholhaltiga drycker. Samtliga möten antogo följande resolution, som genom direktör Oskar Eklund skall tillställas riksdagens nykterhetsgrupp:

»Medborgare, samlade till opinionsmöte för det kommunala vetot, instämma för sin del i andra kammarens beslut, att riksdagen ville i skrifvelse till k. m:t anhålla om framläggande för riksdagen af förslag till bestämmelser i syfte att afgörandet inom kommun om tillstånd till detaljhandel med brännvin samt försäljning af vin och öl måtte äga rum genom allmän omröstning af samtliga till myndig ålder komna välfrejdade män och kvinnor samt genom lika och direkt rösträtt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af riksdagens nykterhetsgrupp m. fl. angifna grunderna».

Målsmanskapet öfver gift kvinna. K. proposition om upphäfvande af mannens målsmanskap öfver gift kvinna kommer enligt försljudande icke, såsom väntats, att afges till nästa års riksdag. Frågan skall nämligen utredas i samband med den revision af giftermålsbalken som lagbyrån kommer att ta om hand.

Nya rösträttsföreningar. På initiativ af kvinnor inom socknen har förening för kvinnans politiska rösträtt bildats i Rogberga, Jönköpings län. Föreningen, som redan

räknar 58 medlemmar, har anslutit sig till landsföreningen.

Efter föredrag af doktorinnan Sofi Lindstedt från Engelholm har förening för kvinnans politiska rösträtt bildats i Klippans stationssamhälle i Skåne. Föreningen har anslutit sig till Landsföreningen.

En pristäffan. Till föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Göteborg har en manlig medlem öfverlämnat 350 kr. för anordnande af en pristäffan öfver ämnet: Hvilken lagparagraf är den mest otidsenliga och i behof af snar ändring? Prisen blifva 200, 100 och 50 kr.

Kvinnlig ledamot af Falu stads skolråd. På kyrkostämman har seminarieadjunkten fröken Valborg Olander invalts i Falu stads skolråd.

Kvinnan i polistjänst. Poliskammaren i Göteborg har träffat öfverenskommelse med en sjuksköterskebyrå, att denna genom sina sköterskor skall verkställa visitering af kvinnliga arresteranter å polisstationerna.

L. D. K:s basar. Till förmån för Bränninge husmoderskola har en basar anordnats i Matteus folkskola i Stockholm. Några af de stora skolsalarna hade vackert dekorerats för sitt tillfälliga ändamål och trappuppgången var prydd med granar och svenska flaggor. I den stora försäljningssalen stod stånd vid stånd, från hvilka allehanda nyttiga och nöjsamma saker försåldes. Två salar voro inredda till buffet och »tea-room».

Bland de medverkande märktes fröken Signe Widell.

Affärerna gingo förträffligt och stämningen var den bästa. D. K. H. änkedrottningen och kronprinsessan hade skänkt gåfvor till basaren; hertiginnan af Dalarna lät genom sin hofdam göra uppköp. Basaren inbragte netto omkring 2,000 kr.

De kvinnliga farmaceuterna ha i skrifvelse till apotekaresocietetens direktion och centralstyrelsen för Sveriges farmaceutförbund protesterat mot ett af kommitterade i lönefrågan afgifvet förslag, enligt hvilket nu gällande likställighet mellan de kvinnliga och de manliga farmaceuternas löneförmåner skulle upphävas. Kommitterade ha nämligen föreslagit att kvinnans maximilön borde utgöra 2,750 kr. eller 750 kr. mindre än den för manlig apotekare föreslagna. Gentemot de härför anförda skälen, att kvinnan i regel icke är familjeförsörjare samt att kvinnans lefnadskostnader understiga mannens, invändes att kvinnan oftast har mor, syskon eller andra anhöriga att försörja samt att kvinnan mer än mannen förstår att »rätta munnen efter matsäcken», d. v. s. har större moralisk kraft till materiella oppoffringar. Själftva lefnadskostnaderna torde i hufvudsak vara desamma.

Därjämte förklaras förslaget vara en kränkning af gällande författning, då enligt denna kvinna, som aflagt de för apotekareexamen stadgade kunskapsprofven, skall erhålla enahanda rättigheter, som tillkomma manlig farmaceut.

Föreningsmeddelanden.

Föreningen Dagny anordnar för sina medlemmar i Stockholm ett enskildt möte å Nya Hushållskolan, Västra Trädgårdsgatan 19, fredagen den 11 december kl. 7,30. För tidningen viktiga angelägenheter komma att afhandlas. Det är att hoppas att föreningens medlemmar i finna sig så talrikt som möjligt. En enkel tésupé arrangeras efter mötets slut.

Fredrika-Bremer-Förbundskretsen Malmö—Lund med omnejd sammanträdde den 26 november i Lund under ordförandeskap af fru Anna Lewenhagen. Mötet var besökt af omkring 200 personer.

Kommittén af den 9 dec. föregående år framlade sitt betänkande rörande en »yrkesskola för hushållsgöromål», hvilket godkändes, och hvori uttalades önskvärdenheten af att dylika skolor blifva allmänt inrättade och hvori lämnades en plan för sådana skolors verksamhet. Åt kommitténs Lundamedlemmar uppdrogs att söka få en yrkesskola för hushållsgöromål inrättad i Lund. Efter förhandlingarna vidtog ett angenämt samkväm.

Föreningens S. B. K:s Hvilohem konstituerande möte.

På inbjudan af de kommitterade, hvilka sedan maj månad detta år arbetat på åstadkommande af en förening, hvilken skulle hafva till mål att realisera idén om ett hvilohem för själförsörjande, bildade kvinnor, hölls fredagen den 4 december under ordförandeskap af d:r Ada Nilson ett möte i Läkaresällskapets lokal i Stockholm, hvarvid föreningen S. B. K:s Hvilohem konstituerade sig. Doktor Nilson redogjorde för kommitténs tillkomst och förarbete, hvarvid hon hade tillfälle att framhålla fröken Valborg Lagervalls initiativtagande intresse, hvilket ligger till grund för hela företaget.

Kommitténs stadgeförslag antogs med några smärre ändringar efter en längre diskussion, hvarefter val af styrelse vidtog. Till styrelsemedlemmar valdes: d:r Ada Nilson, fröknarne V. Lagervall, L. Palander, H. von Hedenberg, B. Wiman, E. Rheborg och G. Meyersson, samt till suppleanter: fröknarne E. Kleman, M. Levin och A. Josephson.

Föreningen för kvinnor i statens tjänst valde vid sitt årsmöte i Stockholm fröken Elin Rheborg till ordförande, fruarna Gertrud Törnell och Karin Sjöquist samt fröknarna Ingeborg Löfström och Berta Koersner till styrelseledamöter. Suppleanter blefvo fröknarna Theres Folin och Elin Carlsson, revisorer fröknarna Aina Hubendick och Anna Holmerz.

Vidare redogjordes för de olika verkens förslag till löne regleringar. En deputation hade uppvaktat finansministern och därvid gjort en förfrågan, huruvida något löne regleringsförslag skulle förekomma vid nästa års riksdag. Nu meddelades, att finansministern uttryckt en förhoppning om, att man skulle hinna framlägga något förslag i frågan.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarataga allas intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsarinor i landsorten att de, för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser, som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorörelsen i dess helhet.

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4: 50 för $\frac{1}{11}$, 2: 50 för $\frac{1}{2}$ och 1: 25 för $\frac{1}{4}$ år

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1: — för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje haltårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat minst 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men alltid minst 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder alla beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (ej anorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditioner adresseras:

DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7 $\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

UNDERVISNINGSVAN väf- och handarbetslärarinna söker plats för våren. Högsta betyg från H. V., Lundinska kuisen, Nääs m. m. Svar till »Våren 1909», Kristinehamn p. r.

KORRESPONDENT, maskinskrifverska och svensk-engelsk stenoграф, som flytande skriver tyska, franska och engelska samt äger 9 års kommersiell erfarenhet, söker anställning å bank, bruk eller större kontor, nu eller till nyåret. Svar till »Serieuse», Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

UNG BILDAD FLICKA af god familj önskar plats som sällskap och hjälp. Är gärna behjälplig med läxläsning och barnens skötsel. Svar till »E. J. Familjemedlem» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

PRÄSTDOTTER, med vana vid skrif- och expeditionsgöromål äfven fullt hemmastadd i väfnad samt villig att deltaga i busliga göromål, önskar plats på nyåret i god familj. Svar till »Prästdotter», under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stöhm f. v. b.

UNDERVISNINGSVAN, musikflicka, som genomgått 8-kl. läroverk, söker till vårterminen plats som guvernant. Sökande har under en tid vikarierat vid realskola och kan förete de bästa rek. därifrån och från plats i familj. Svar till »Skånska», Forsmöllan, Klippan.

Kemisk Tvätt.

A.-B. Nya Blå Hand,

— Stockholm. —

Nyheter i bokhandeln:

- Julgåfvan.** Illustrerad jultidning för hemmet. Pris med stor, vacker gratisplansch 1 kr.
- Julkärfven.** Illustrerad jultidning för barnen. Pris 15 öre.
- Frideborg.** Illustrerad folkkalender för 1909. Red. Pastor B. Wadström. Kart. 1: 25, klotb. 2 kr.
- Varde ljus!** Nordisk missionskalender för 1909. Red. Professor A. Kolmodin. Kart. 1: 25.
- Korsblomman.** Kristlig kalender för 1909. Red. Pastor Efr. Rang. Kart. 1: 25, klotb. 2: 25.
- Till uppbyggelse.** Korta betraktelser af Kyrkoherde E. D. Heuman. Häft. 2: 50, v. b. 3 kr., klotb. 3: 50.
- Mot ljuset och lifvet.** Af Pastor Fred. Tybring. Häft. 0: 60, kart. 0: 85.
- Han är vår frid.** Berättelse af M. v. O. Häft. 2 kr., kart. 2: 50 klotb. 2: 75.
- Syriens sång.** Af William Allen Knigh. Med 20 fina originalillustrationer af Folke Hoving. Häft. 1 kr., kart. 1: 25, klotb. 1: 75.
- Brutna strålar.** Af Jakob Paulli. Häft. 1 kr., kart. 1: 25, klotb. 1: 50.
- Crucifixus.** Skildringar af Runa. Häft. 1: 25, kart. 1: 50, klotb. 1: 75.
- Ropande röster.** Lefnadsteckningar af Pastor Hjalmar Lyth. Med 2 porträtt. Häft. 0: 75, kart. 1 kr.
- Bröderna Valdés.** Af Ebba Ramsay. Häft. 0: 75, kart. 1 kr.
- Missionsfältens hjältar.** Af J. C. Lambert. Del I Asien, häft. 1 kr., del II Afrika, häft. 1 kr.
- Slagen och dock segrare.** Af D. Alcock. Första delen, häft. 1: 50, kart. 1: 75, klotb. 2 kr. Andra delen, häft. 2: 25, kart 2: 75, klotb. 3 kr.
- Mara.** Af B. Ulmen. Häft. 1 kr., kart. 1: 25, klotb. 1: 50.
- Rådsherrns hustru.** Af M. Rüdiger. Del I, häft. 1 kr., kart. 1: 50, klotb. 1: 75. Del II, häft. 1 kr., kart. 1: 50, klotb. 1: 75.
- Borgfröken.** En berättelse af Margaretha Lenk. Häft. 1: 25, kart. 1: 75, klotb. 2 kr.
- Hindukvinnor.** Af Johanne Blauenfeldt. Häft. 1 kr., kart. 1: 25.
- När de unga togo vid.** I Skildring ur folklifvet af Hillis Grane. Häft 1: 50, kart. 1: 75, klotb. 2 kr.
- Majdagar.** Berättelser för barn och deras vänner af A—der. Rikt illustr. af Brita Ellström. Häft. 1: 25, kart. 1: 50.
- Den eviges vägar** m. fl. berättelser af Anna H—m Preinitz. Med många ill. Häft. 1: 25, kart. 1: 50.
- Mors lilla solstråle** m. fl. berättelser för barn. Af Anna H—m Preinitz. Rikt ill. Häft. 1 kr., kart. 1: 25.

Evang. Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition, Stockholm 3.

LEDIGA PLATSER.

Vikariat.

Vid Majornas Elementarläroverk för flickor finnes plats ledig för en vikarierande lärarinna under instundande vårtermin. Undervisningsämnen: Kristendom t. o. m. sjätte klassen samt svenska och geografi i ett par lägre klasser. Kompetensvillkor: afgangsexamen från Högre lärarinneseminarium eller motsvarande. Lönen utgår efter 1,400 pr läsår.

Ansökningar, ställda till Styrelsen, kunna insändas till föreståndarinnan, Karl Johansg. 16, Göteborg, före den 15 dec.

S. T. G. 27714

SJUKSKÖTERSKA. Tranemo kommun söker till beslutad sjukvårdsafdelning vid försörjningsrättningen en duglig, frisk och stark sköterska med sinne för ordning och häg för sitt kall, helst därejämte med någon vana att leda ett hushåll. Förmånliga lönevillkor. Tillträde på nyåret. Reflekterande hänvände sig för vidare upplysningar till *Disponent Ernst Claeson, Uddebo.*

Filip Holmqvists
Handelsinstitut
Norra Allégat. 7, Göteborg
FRÄMSTA OCH STÖRSTA
ENSKILDA HANDELS-
LÄROVERKET I LANDETS
FRÄMSTA HANDELSSTAD

Efter aflagd

Realskoleexamen

eller studentexamen eller afgang från högre läroverk för flickor bilda Institutets års- och terminskurser en synnerligen lämplig och tidbesparande fortsättning för inträde på köpmansbanan och bankkontor. Begär program. Öfver 200 firmor ha under 1907 rekryterat sin personal från Institutet. Bankkurser.

Filip Holmqvist,

Öfverlärare vid Tekniska skolan i Stockholm, lärare vid Chalmerska Institutet, ledamot af Sv. Revisorsamfundet.

Vårterminen börjar den 14 jan.
S. T. G. 27 550

Rodenstamska

Slöjd- och Hushållsskolan,
Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolkökslärarinnekurs. Slöjdlärlarinnekurs.

Orientaliska Mattor

och öfriga Afpassade mattor, såsom Smyrna, Argaman, Kosmos, Radium, Axminster, Kidderminster, Rockminster, Velvet, Brüssel m. fl. i alla kvalitéter och storlekar : : : : :

Engelska Magasinet — Drottninggatan 31

Nyheter för säsongen

i stort urval.

Billiga priser i Pelsvaruaffären, Drottninggatan 26.

Riks. 28 40.

Allm. 52 08.

D. Forssells Söner & Co Eftr. H. A. B.

Stockholms Dagblad.

STA 217446

ORGLAR från landets förnämsta fabriker säljas mot erläggande af 4 % af priset strax och sedan 12 % i hvarje följande kvartal under 2 år samt

PIANINON mot 4 % strax och 8 % i hvarje kvartal under 3 år.

Kataloger och närmare upplysningar erhållas mot 20 öre i frim.

P. O. ÅKERLUND, Strömsbro.

som har pressens bästa kvinnliga pennor till sitt förfogande, vill och vet alltid något värdefullt i de ämnen, som på allvar intresserar kvinnovärlden och hemmet.

Ullgarn,

Svenskt och Engelskt för hand- och maskinstickning samt till väfnad, Hamburgergarn, Zéfir- och Kastergarn, Carmen-, Tua- och Andalusia garn till Schalar. Oblekt, Blekt och Crémefärgadt Fiskegarn till Gardiner, Glansgarn, Mattvarp, Mattskedar och finare Väfskedar, allt till lägsta priser i

Axel Hindersons Garnbod, Hötorget 13.

Stina Quints välkända, af alla barn efterlängtrade julpublikationer Julklappen, Guldslottet, Lilleputt, Trisse och Rosengull äro nu utkomna och erhållas i skolor och boklädor.

Tidskriften »Mitt Hem» är en värdefull, praktisk rådgifvare i alla frågor, som röra ett hems trefnad och kloka ekonomi. Den följer intresseradt alla hushålls och

sociala spörsmål, som intressera kvinnovärlden, och bjuden därjämte på en myckenhet god och underhållande lektyr. Bär alltigenom prägel af sundt förnuft och är redan därigenom den bästa af alla publikationer för kvinnan och hemmet. Vackert utstyrd med många bilder.

Insänd 50 öre i frimärken till Exp. af »Mitt Hem», Karduanmakaregatan 7, Stockholm, så erhållas båda numren för december och därjämte ett utmärkt vackert julnummer, som eljest ensamt kostar 50 öre i bokhandeln.

Gör ett försök! Ni ångrar det intet!

Hygieniska Skodon

tillverkas för Herrar, Damer o. Barn.

OBS! Prisbelönta af Dräkt-Reformföreningen.

Skodon tillverkas äfven efter modern fason.

Allt arbete utföres noggrant och af bästa material.

P. Gust. Pettersson.
52 Drottninggatan 52.

Ylleklädningar

i afpassade bitar 7 m. Vacker svart, blå, brun ell. grå, extra god 1/2-ylle damcheviot, 70 cm. bred, erhålles till endast 4,65. OBS! 1,000-tals klädningar säljas af detta tyg årligen. Bluslifestyg 2 1/2 m. Vacker, randig eller rutig velourflanell, 70 cm. bred, till 1,40. Tagas 7 bitar, lämnas den 8:de gratis. Otto Oskarson, G:a Kungsholmsbrogatan 23 A, Stockholm.

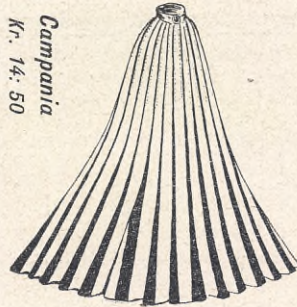
Succès-Kjolen "Campania"

Instickade svarta breda ränder på grå fond!
Elegant sits.

Pris 14: 50.

Postförsändes om framlängd och midjebredd uppgifvas.

Kr. 14: 50
Campania

Succès-Blusar "Brabant"

Spachtel med Tyllfoder!

Fenomenalt pris: 12 kr.

Passande julklapp!
Postförsändes om hals- och bröstvidd meddelas

Kr. 12: —
Brabant

Endast

hos

F. W. Campanius,
Stockholm 2.

Ett kaffes arom

är till stor del beroende på konstruktionen af de maskiner, på hvilka det är rostadt, ju bättre maskiner man använder vid rostningen, desto mera fullkomligt utvecklas aromen, under det alla ohälsosamma ämnen aflägsnas.

Karlbergs Specialblandning à 1: 50 pr kg.

består af flera ädla kaffesorter sammanblandade samt rostas på nutidens förnämsta rostningsmaskin i eget förstklassigt rosteri.

OBS! Renaste smak, högsta arom samt mest omtyckta kaffe i marknaden. Till landsorten mot efterkräf.

K. W. Karlberg

Mäster-Samuelsgatan 10,
(hörnet af Norrlandsg.)
Kaffeaffär En gros & en Detail.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Efter tio år. Af Clara Wahlström.

Kvinnornas rösträtt och landtdagen i Finland. Af Helena Westermarck.

Vaksamhets hem i Stockholm för genomresande unga kvinnor. Utlandet.

»Agneta Horns lefverne». Af Lydia Wahlström.

När begreppen klarna. Af Signe Wollter.

Yrkesskola för husmödrar.

Från allmänheten.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt (Tidningstaxa n:r 5) eller bokhandel.